

berotarraren goresmenez hitz egin du eta elkartearen izenean ohorezko medaila bana jartzen dizkie.

Montzon jaunak, bere aldetik, bi hitz eskaintzen dizkio Jaureguiberry andereari, bai berak eta bai bere anaiak herbesteratutako euskaldunei ordu larrietan laguntzen jakin zutelako. Eta, berak bilduta dituen paperak, euskal literaturarentzat hain garrantzizkoak, herriarenak direla eta ez bereak, eta argitaratu nahi dituztenen eskuetan uzteko gerturik dagoala.

Lekuona jaunak bi hitz egin ditu, Salaberry eta bere lana goratuaz eta Villasante euskaltzainburu berria aurkeztuaz.

Villasante jaunak, bere aldetik, batzarkideei eta Ziberoari agur egin ondoren, Salaberry-ren lana goratzen du, eskertzen du don Manuel eta bere dohainak adierazi, eta bukatzeko, Euskaltzaindiaren egitekoa gogorazten digu, gaurko egoeran zer nolako lanak dituen aurrez-aurre, eta abar.

Beste gabe bukatu da biltzarra.

Euskaltzainburua

LUIS VILLASANTE

Idazkaria

JUAN SAN MARTIN

1970-XI-27

Donostian, Gipuzkoako Diputazioan, 1970-eko azaroaren 27-an, goizeko hamar terdian.

Bildu dira: Luis Villasante buru, J. Haritschelhar buru-ordezko, Arrue, Diharce "Iratzeder", A. Intza-koa, Irigaray, Irigoyen, Labayen, Lafitte, Larzabal, Lekuona eta Satrustegi euskaltzainak; Baztarrika, Beobide, Berriatua, Enbeita, Etxaniz, F. Setien, Garmendia (Jon), Garmendia (Salbador), Goikoetxea-Maiza, Gereño, Lizundia, Zatarain eta Zugasti euskaltzain laguntzaileak, San Martin idazkari dala.

Dassance, Eppherre eta Erkiagak ezin etorria adierazi dute.

Ohi dan otoitzarekin hasi da biltzarra.

Urriko agiria ontzat hartu da. Eta, urriko bileran iraileko agiriri buruz erabakitzerik ez egoenez, Mauleko bilera berezia izan zelako, Etxaniz jaunak aditzera ematen du iraileko agirian M. Lekuona jaunak anonimu bat hartu zuela aipatu beharra dagola.

Idazkariak aditzera eman du, "La Gran Enciclopedia Vasca" argitaldaria eta Euskaltzaindiaren arteko auzia, Azkue-ren laneri buruz, erabakita gelditu dala. Urriaren hogeian M. Lekuona eta L. Villasante jaunek artean (Euskaltzaindiaren izenean hauek) agiri bat egin zutela Retana jaunarekin auziak zurrizkeko. Argitaldaria, Euskaltzaindiari, 200.000 pezetaren ordainketa ontzat hartu du 1971-eko urtariletik ekainera bitartean onhartutako letren bidez, egile eskubideena, eta aurrera-koan Euskaltzaindiaren baimenik gabe Azkuenik ezer ez argitaratzeko erabakitzen da.

Fernando Pi Ayanz, bitarteko egin duen lege-gizonak, bere lanagaitik 31.300 pezetako kontua pasatzen digu.

"La Gran Enciclopedia Vasca" - Azkue auziagatik Euskaltzaindiak bere artekoentzak jarri zuen kolaboraziozko betoa jasotzen da.

A. Irigoyen jaunak dio, betoa altxa baino lehen agertua dala Eus-zaindikoren baten kolaborazioa.

Idazkariak, bere aldetik, argi jarri nahi du, *Peru Abarka*-ren argitalpen berriari, "La Gran Enciclopedia Vasca"-k argitaratu berri duena, ba direla bi urte hitzaurrea berak egin ziona, eta bitarte auzia zalako urte betearen egon dala argitaratzeko eman zuen ukapenez eta orain zabaldu berri bada ere, ez oraindik berak hortarako baimenik eman duelako.

Haritsschelhar jaunak *Centre International de Recherches sur le Bilinguisme* elkargoaren azterlari den Roger Marcastel jaunaren gutunaren berri, Canada-ko Québec-go Unibersidadetik, gure lan eta agiri-rien berriak eskatuaz, berezki gure argitalpen, eta lanak, batez ere bilinguismoari buruz Espainian ditugun prolemeri buruzko informazioa.

Donostiako "Gordailu"-ren gutuna, Ikastolen izenean, gure herriaren une honetan "Euskera-Batasuna"-ren auziaz dugun arloa erabaki beharra dugula, eta ikastoletako irakasleak beren aldetik laguntza emateko prest daudela, horrela erabaki dutenez. Gutunarekin batean gai honi buruz hartutako erabaki-agiria igortzen dute, zer ontzat hartzen duten eta zer ez adieraziaz, batez ere Arantzazun markatu ziren oinharriekin daudela aditzera emanez.

Idazkariak aditzera ematen du, hil honen 21-erako Gipuzkoako Diputazioak egin zuen deira, 1971-rako kultura elkargoeri diruzko laguntza, bilera labur eta azkar bat egin beharra izan zutela idazkari-ordezkoak eta berak Donostiako euskaltzainekin dei honi buruz. Euskaltzaindiako Gipuzkoako ordezkarietan bildu zirela: Arrue, Irigaray eta Lojendio jaunekin eta diru eskarizko gutun bat egin, eta era berean, idazkari-ordezkoak aurrez gertaturik, 1971-eko lan egitaraua eta presupuestoen agiria irakurri, eta ondorean, Santiago San Martin Diputazioko buru-ordezkoarekin mintzatu zirela. Deia ez zala Euskaltzaindiarekin pentsaturik, elkargo hau Diputazioak bere duelako eta bilera kanpokoeri begira zala. Dana dala, diru gehitze bat izango dugula agindu zigun.

Arrue jaunak, hontaz zenbait xehetasun geituaz bat, aditzera ematen du, Diputazioa berritzean duten asmoa. Gela berriak egingo dituztela, elkarren ondoan, Euskaltzaindia, "Julio Urkixo" Mintegia eta Real Sociedad Vascongada de los Amigos del País-elkarteentzat, elkarrengandik aparte bulego lanetarako, eta gela nagusi bat bilerak egiteko, 100 jarlekukoa, premia denean berreunera arte gehitu ahal izatekoa. Berriok pozik entzun dira.

Idazkari-ordezkoak diru-kontu agerpena ematen du, Erkiaga jaunak bidalia. 1970-eko urtarriletik irailaren azkenera arte: Bilbon, Kutxan zegoana, 898,—; gehitua, 230.282,—; urritua, 230.760,20; dagoana 419,80. Banku-etxeetan zegoana, 10.924,81; gehitua, 516.396,94; urritua, 451.547,15; dagoana, 75.774,60. Bilbon guztiz dagoana, 76.194,40 pezeta. Donostian (Maiatz-Irail azkenera), Kutxan zegoana, —,—; gehitua, 1.500; urritua, 1.500,—; dagoana, —,—. Banku-etxeetan zegoana, 48.733,86; gehitua, 75.000,—; urritua, 100.034,—; dagoana, 23.699,86. Donostian guztiz dagoana, 23.699,86 pezeta. Ondorean jartzen ditu Bilboko banku-etxeetan zelan daudenaren xehetasunak.

Euskaltzainburuak aditzera ematen du EUSKERA, XIV-XV (1969-1970) osatzen duena argitaratu dala, monografia bezala, urre-etzeietan erabaki zanez, Jean Haritschelhar jaunaren *L'oeuvre poétique de Pierre Topet-Etchahun* lan mamitsua, Etxahunen idazki, itzulpen, aldaketa eta oharrez, 710 orrialdeko lana. Euskaltzaindiaren etxetik zabaltzen ari direla eta oraindik hartu gabeak ere laster izango dutela.

Lafitte jaunak, Euskaltzaindiaren liburutegirako, argitara berri den J. B. Etcheberry-ren *Obrak mintzo* (Baiona, 1969) eskaitzen du. Larresorok bere *Sustrai bila* (Donostia, 1970) eta azkenik Iñaki Beobidek, Irakur sail-en izenean, *Bertrand Russellen azken iritziak* (Donostia, 1970). Jon Garmendiak, A. Plazido Mujikak bialdurik, *Aditz laguntzaien* orriak. Guztiei eskerrak ematea erabaki da.

Euskaltzainburua Euskaltzaindiaren egituraz mintzo da. Hontarako dugun premia agerrerazi ondorean, honela sailkatzen du Euskaltzaindia: *Lehenbizikoa*: Euskaltzainburugoa (Directiva). *Bigarrena*: Batzordeak (Comisiones). *Hirugarrena*: Ordezkaritzak (Delegaciones). Bigarrena eta hirugarrena Araudiak dion Iker-Saila (sección filológica) eta Jagon-Saila (sección tutelar) izango lirake, gutti gora-behera behintzat. Bi atal horiek osatua dala Euskaltzaindia. Eta ondorean hiru sailen xehetasunak ematen ditu, bakoitzaren eginbearra, ibilbide-legea eta abar gogoratuaz: I *Euskaltzainburua*, honako hauek osatua: Euskaltzainburuak, Buru-ordeak, Idazkari Nagusiak, Idazkari-ordeak, Diruzainak eta Ordezkaritzetako bulego-buruak. Beren egin behar berezia Euskaltzaindiaren burokrazia arazoak eramatea. II *Batzordeak*, bigarren saila, Batzordeak osatua. Euskaltzaindiak bere Iker-sailean zerbait egingo badu, bere lan hori Batzordeen bidez burutu behar du. Orain, Batzordeetatik behar den fruitua ateratzeko, berebiziko inportantzia du horiek behar den bezala eratuak egotea eta prozedura lege jakin batzuen arabera jokatea; bestela ez dugu horietatik atarramendu onik aterako, maiz ikusi dugun bezala. Idazkari-ordeak dionez, bada, Batzorde bakoitzak bi atalez behar du osaturik egon: bata, Atal Eragilea izango litzake; eta bestea, Kontseilari-Atala (hots, erderaz Comisión ejecutiva y Comisión consultiva esan ohi dana). Batzordearen Atal Eragilerako pertsonak hautatzea Euskaltzainburuagari dagokio. Honek batzarkideei Batzarrean proposamendua egiten die, beti eskribuz eta arrazoiak emanez; beraz, arrazoiez hornitu eta finkatutako proposamendua izan behar du. Era berean, beste batzarkideek ere proposamendua egin ditzakete, baina beti eskribuz eta arrazoiak emanez horiek ere. Batzarreak ontzat eman ondoren, Batzordearen Atal Eragilea izendatua gelditzen da. Batzordearen Atal Eragilean ez bitez egon hiru baino gutiago, ez eta bost baino gehiago ere. Arrazoiak bistan da: jende gehiegi sartzen baldin bada, ez da lanik egiten. Gainera, Atal Eragile hunek buru bat eta idazkari bat izan behar du. Kontseilari-Atala nahi den beste lagunez osatua egon diteke. Beren borondatez eskatzen dutenak sar ditezke Atal honetan; eta inork bere burua eskaintzen ezpadu, Euskaltzainburugoak egingo du proposamendua eskribuz eta arrazoiak emanez (eta berdin egin ditzakete beste batzarkideek ere). Proposamenduaren onhartzea, beti bezala, Batzarreari dagokio. Era honetan lana eramateko zenbait xehetasun gaineratzen ditu. Baita ere, aditzera ematen du, gaurkoz Alfabetatze Ba-

tzordea bakarrik daukagula zutik, Bilbon Iraileko Batzarrean erantsi zitzaizkion emendailuekin. Euskaltzainburugoak hurrengo biltzarrerako Batzardeen organigrama bat prestatu eta ekarriko du. Era hortara begi kolpe batez ikusi ahal izango da Euskaltzaindiaren Sail, Batzorde eta Atal guztien multzoa.

III *Ordezkaritzak* —dio euskaltzainburuak jarraituaz—. Hauek dira hirugarren saila. Hauek osatzen dute batez ere Euskaltzaindiaren Jaigon-saila. Donostia eta Gasteizen ba dira bulegoak: Iruine eta Baionan ere jarri behar lirake. Bilbon Euskaltzaindiaren etxe nagusia dago, baina haatik ongi litzake Ordezkaritza batzorde bat ere bertan balego, Ordezkaritza hauek egikizun berezia baitaukate. Ordezkaritza bakoitza bospairu lagunek osatua izango da. Gutienez, ilean behingo bilera egin beharko lukete. Ordezkaritza bakoitzak lehendakaria eta idazkaria eduki behar du; hortaz gainera, kontseilari bat, bi edo hiru ere bai. Bilboko Ordezkaritzarako idazkari, bertan Idazkari-orde dagoena izango litzake. Ordezkaritza-Batzordeko ez izanarren, edonor Euskaltzaindikok bertan parte har lezake, hartarako Batzarrean proposamendu eginez. Euskaltzaindiako Idazkari Nagusia izango da Ordezkaritza guztien buru. Eta Idazkari-ordekoa izango da koordinatzailea. Koordinatzaile hunek hileroko agertu bat egin beharko luke Ordezkaritzetara, horien lana koordinatzeko. Hiru hilabetez behin Idazkari Nagusi eta Idazkari-ordeak Ordezkaritzetako idazkariekin bilera egin beharko dute. Euskaltzainburuari ere, alde zuzenetik bilera horren berri emango zaio; eta joateko eskubidea du, berak nahi baldin badu behintzat.

Gero, gaineratzen du, hileroko Batzarretan ere, disziplina baten beharra dugula, denon onerako, eta proposatzen du: Euskaltzainburuaz gainera izan dedila gure Batzarreetan moderatzaile edo speaker bat, bere mikrofonu, txintzarri eta guzti. Honi eskatu beharko zaio hitza, honek ebakiko ditu sesioak, eta hitz batean esateko, Batzarrearen haria berak eramango du. Aldiz aurretik banatuko den egitaraua segituz, noski. Nik Lizundia Idazkari-ordea proposatzen dut zeregin hortarako.

Ontzat hartuak izan dira proposamenduok.

Satrustegi jaunak eskatzen du, hartzen diren txostenen artean Euskaltzaindiak eskatutako gaiari preferentzia emateko. Hau ere ontzat hartu da.

Euskaltzaindiaren araudia berritzea eta "personalidad jurídica" behar bezala lortzeko ere batzorde bat izendatu beharra dagoela eta jaun hauek izendatzen dira Batzardearen Atal Eragilerako: A. Luis Villasante, euskaltzainburu bezala; J. M. Lojendio, euskaltzain eta lege-gizon den aldetik; A. Arrue, euskaltzain eta lege-gizon den aldetik; J. L. Lizundia, burokrazia arazoetan aditua den aldetik. Atal Eragile honen buru Villasante izango da, eta Lizundia idazkari. Kontseilari Atalerako: Jean Haritschelhar, mugazandikoen eskubideak eta errepresentazioa zaintzeko; Manuel Lekuona, euskaltzainburu izanak eman dion esperientziagatik; J. San rMatin, Euskaltzaindiaren Idiazkari den aldetik; Jesus Oleaga, lege-gizona den aldetik; J. M. Satrustegi, euskaltzaina, Nafarroako eskualdearen izenean; M. Ruiz Urrestarazu, Arabakoarenean.

Iruineko *Symposium*-a eratzeko batzordea izendatzen da: Atal Eragile: Carlos Santamaria, Jesús Oleaga eta Jorge Cortes Izal. Carlos San-

tamaria izango da buru, eta Cortes Izal Idazkari. Kontseilari Atalerako: A. Irigaray, J. M. Satrustegi, M. J. Urmeneta, J. L. Lizundia eta A. Damaso Intza-koa. *Symposium*-a, oraingoz, udaberrira atzeratzea eskatu zaio Roda Idazkari-Nagusi jaunari, antolamenak eskatzen duen denboragatik.

Etxegintza hiztegia prestatzeko batzordea, Euskaltzaindiari egin zaion eskariari jaramon eginaz, izendapen hauek egiten dira: Atal Eragilerako: J. M. Barandiaran, J. San Martin, J. Elozegi. Barandiaran buru eta Jesus Elozegi idazkari direla. Kontseilari Atalerako: Jose Miguel Zumalabe "aparejadorea", A. Zatarain euskaltzaindiko eta ingeneriu dena, Castor Uriarte arkitektoa eta P. Lafitte euskaltzaina.

Idazkariak adierazi du hiztegiak egiterakoan orain arteko esperientzia jasoaz, lehendabizikoz bibliografian adituak direnei dei egin behar zaiela hiztegia osatu nahi dugun espezialidaden lehendik euskeraz zer dugun galdetuaz, eta dugunaren gainean hitzez-hitz bulegokoak fitxak bete hitz bakoitzari egile-singla emona zeta ondorean oraingo espezialista eta kontseilari artean hiztegiok zabaldu, beren iritzia jasotzeko. Honeta-ra lana arindu, eta azkenik, Atal Eragileko batzorde espezializatuaren esku utzi erabagi zihurra emateko. Sistema honetan lan egitea ondo ikusi da.

Donostiako Ordezkaritza osatzeko, hirukote hau proposatzen du Euskaltzainburuok: Aingeru Irigaray jauna buru bezala, Carlos Santamaria jauna laguntzaile, kontseilari bezala, eta Salvador Garmendia jauna idazkari bezala. M. Lekuona jaunak dio, Berrondok ez duela usten ordezkaritza, azkenengoz esan duenez. Eta, esandakoez gainera, Berrondo jauna ere kontseilari bezala sartzea erabaki da. Hauek, Ordezkaritza hau, urte-beteko epean hartzen dute.

Irailako Batzarrean erabaki zenari men eginez, aditz batasuna nola egin ahal izango den estudiatzeko, Batzorde bat izendatu behar da, eta Euskaltzainburuok, bada, bere proposamendua egiten dio Batzarreari. Euskerak lau euskalki literario ditu. Beraz, euskalki bakoitzaren izenean pertsona bat hautatzen. Batzordearen Atal Eragilerako: Mitxelena buru; Lapurdi eta Nafarroa-Behereko euskalkiaren izenean, Pierre Lafitte, garamatika eta euskal idazle zaharrak eta berriak hain sustraitik ezagutzen dituena; Zuberoa euskalkiaren izenean, Guillaume Eppherre ziberotar euskaltzain eta "Gure Herria"-ren zuzendaria; Gipuzkoako euskalkiaren izenean, *Patxi Altuna*, irakaskintzan sartua dagoena, eta *Euskeraren hire laguna* metoduen egilea; Bizkaiko euskalkiaren izenean, Imanol Berriatua, euskal aditza buruz azterketa sakonak eginga eta "Anaitasuna" aldizkariaren zuzentzailea. Atal Eragilearen burutza Mitxelena, ordezko Lafitte, eta idazkari P. Altuna. Kontseilari Atalerako: A. Damaso Intza-koa, René Lafon, I. Omaetxebarria, Joseba Intzausti, G. Aresti, X. Kintana, Isidro Baztarrika, J. Oregi, J. L. Alvarez Enparantza, Aita Iraizoz, F. Mendizabal, L. Akesolo eta J. Etxaide izendatzen dira. Eta ontzat hartuak izan dira.

Gai honi buruz J. Oregi-ren txosten bat jaso da, zenbait ohar eginaz "Anaitasuna" (189 zenb.) aldizkarian *Jakin eta Ekin* izenburuz agertu zen lanari eta *Batasunaren kutxa* izeneko liburuari. Txosten hau, Batzordearen eskuetan utziko da, haintzat har dezaten.

Beobidek eskatzen du, Hegosa-k aditz-batuari buruz antolatutako sariketaren epea igaroa dala eta epai-mahaia Euskaltzaindiak izendatu beharra duela. Honetarako dauden 100.000,— pezetatik, 50.000,— lehen sarizat dala eta beste 50.000,— batzorde baten hartu diran lanen artean osakuntza bat egiteko. Aditz-batuaren Batzorderako izendatu den Atal Eragilea bera hautatzen da epai-mahaiko.

Ondorean, Beobide berak gogorazen du, datorren urterako ere beste 100.000,— pezetako emaitza bat egingo dutela, era berean. Idazkariak eskatzen dio, Euskaltzaindiak bere aldetik lankideak ordaindu ahal izateko dirurik ez duenez, ia zergatik ez utzi, Hegosa-ren diru hori, Aditz-batuaren Batzordearen lanak ordaintzeko. Beobidek, bero aldetik ondo ikusi du, baina Hegosa-koekin erabakitzekotan gelditu da.

X. Gereñok toki-izenen ofizialkien era jatorrezko lista bat behar dala dio. Idazkari-ordezkoak dionez, aurki argitaratuko da "Nomenclator"-a, Instituto Nacional de Estadística-k hamar urterik behin argitaratzen duena eta bera harturik, herri eta hauzo izen guztiak ekartzen dituzenez, berezi behar diren zuzenketak egitea izango dela onena. Ondo ikusi da.

Idazkariak dio, "Agur" (6 zenb.) aldizkariak *Pozak eta kezkek* izenako lan bat argitaratu duela Euskaltzaindiarentzat irainez, tartean idazkariaren izena ere era berean erabiliaz. Behar dan disziplinari eusteko, aurrerantzean abusurik izan ez dedin, sekretaritzaren izenean ofizialki erantzuteko eskubidea eskatzen du, bestela, bere izenaren honra mantentzeko partikular egitera beharturik dagoelako. Euskaltzainburu-ordezkoak dio, iraindua Euskaltzaindiaren idazkaria izan dala, eta ez pertsona partikular bat, eta Euskaltzainburuak beregain hartu behar duela "Agur" aldizkariari erantzuna ematea. Era hau ontzat hartua izan da.

Idazkari-ordezkoak, Gonzalez Ollé-k Burebari buruz argitara berri duen katalogoa Euskaltzaindiko liburutegirako komenigarria dela. Erostea erabaki da.

Aita Damaso Intza-koak aditzera ematen du, aspaldidanik egina zuela H letrari buruzko lan bat, argitasunak emanez. EUSKERA-rako egin zuela, baina denboraz argitaratuko ez zen ustean Bizkaiko beste jaun batzuei eskaini ziola, eta oraintsu *Karmel*-en argitaratua izan dela. Eta argi utzi nahi duela, lehen Euskaltzaindiak hartu zuen elabakiaren kalterik gabe, bakoitzak bere aldetik ikakurri eta kontsideratzeko dala H-ren historian.

Datorren Batzarrea, Donostian, abenduaren 30-ean izango da.

Ohi dan otoitzarekin bukatu da biltzarra.

1970-XII-30

Iruñean, Nafarroako Museoa, 1970-eko abenduaren 30-ean, goizeko 11-etan.

Bildu dira: Luis Villasante buru, Arrue, Irigaray, Irigoyen, Satrustegi, eta Zavala euskaltzainak; Bazterretxea, Berriatua, Berrojalbiz, In-